

Vapnet som splittrar

*En WPR-studie om representationen av personminor i Sverige
och Finland*

Abstract

As Finland withdraws from the Ottawa Treaty during 2026, a legal dissonance emerges within the closely integrated Swedish-Finnish defence cooperation. This study examines how anti-personnel mines are constructed as a problem in Sweden and Finland respectively, following Russia's full scale invasion of Ukraine in 2022. Using a WPR analysis (What's the Problem Represented to Be) combined with strategic culture theory, parliamentary and armed forces discourses in both countries are analysed.

The analysis shows that the Swedish discourse is pluralistic, encompassing four problem constructions: anti- personnel mines as a humanitarian, legal, environmental and economic problem, as well as the Ottawa Treaty as an obstacle to Swedish-Finnish defence cooperation. The Finnish discourse is, by comparison, uniform: the Ottawa Treaty is simply constructed as a problem of security and freedom of action. In Finland, the military subculture sets the agenda while the political subculture legitimises it, whereas the relationship between subcultures in Sweden is characterised by tension. These differences are explained through the country's distinct strategic cultures, where Sweden is shaped by a normative and peace promoting self image and Finland by operational autonomy and territorial integrity. The study contributes to research on how humanitarian norms are renegotiated in a deteriorating security environment.

Keywords: Ottawa treaty, Anti-personnel mines, Swedish-Finnish Cooperation, Strategic Culture, WPR

Wordcount: 9798

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Syfte och frågeställning.....	2
2. Bakgrund.....	3
3. Tidigare forskning.....	4
4. Teoretiskt ramverk.....	6
4.1 Strategisk kultur.....	6
4.2 Begreppspositionering.....	7
5. Metod.....	9
5.1 Val av fall och forskningsdesign.....	9
5.2 What's the problem represented to be?.....	9
5.2.1 Hur konstrueras personminor som ett problem inom riksdagen och försvarsmakten?.....	10
5.2.2 Vad är lämnat oproblematiskt i representationen av personminor? Vilka är tystnaderna?.....	11
5.2.3 Hur har denna representation av personminor spridits och försvarats?.....	11
5.3 Material och avgränsningar.....	11
5.4 Analysmodell och operationalisering.....	12
5.5 Validitet och reliabilitet.....	13
6. Sverige.....	15
6.1 a) Hur konstrueras personminor som ett problem inom svensk riksdag?.....	15
6.1 b) Hur konstrueras personminor som problem inom svensk försvarsmakt?.....	19
6.2 Vad är lämnat oproblematiskt i representationen av personminor? Vilka är tystnaderna?.....	20
6.3 Hur har denna representation av personminor spridits och försvarats?.....	21
7. Finland.....	23
7.1 a) Hur konstrueras personminor som ett problem inom finsk riksdag?.....	23
7.1 b) Hur konstrueras personminor som ett problem inom finsk försvarsmakt?.....	26
7.2 Vad är lämnat oproblematiskt i representationen av personminor? Vilka är tystnaderna?.....	27
7.3 Hur har denna representation av personminor spridits och försvarats?.....	29
8. Jämförelse av Sverige och Finland.....	31
9. Diskussion.....	34
10. Slutsats.....	35
11. Referenser.....	36
Offentligt tryck och lagar.....	36
Källor och material.....	36
12. Bilagor.....	42

“We will fully comply with the obligations of the Convention, the key obligation under the treaty for Finland is to destroy its anti-personnel mines by 2016.” - Erkki Tuomioja, Finlands utrikesminister, 2012 (Anti-Personnel Mine Ban Convention u.å)

“It was nice, it was humanitarian, but [...] the spirit of times was very different [...] it was as a gimmick, international law is a gimmick, right now I am buying arms, that's the spirit of our time, and we have to survive in this environment.” - Mika Aaltola, EU-parlamentariker för Finska Samlingspartiet, 2026 (Sveriges Radio 2026).

1. Inledning

“We call on states to hold the line” sa Tamar Gabelnick, direktör för ICBL (The international Campaign to Ban Landmines) i april 2026 (ICBL 2026). Hon åsyftade händelseutvecklingen kring Ottawafördraget, en internationell konvention som förbjuder användningen av personminor. Fördraget har funnits sedan 1999 med en närapå självklar folkrättslig status. Under årsskiftet 2025-2026 deklarerade fem medlemmar, Estland, Lettland, Litauen, Polen och Finland att de skulle utträda fördraget och därmed tillåta användningen av personminor i sin militär (Anti-Personnel Mine Ban Convention u.å.). Att fem stater som är medlemmar i EU, har över 0.8 i HDI (Human Development Index 2023) och uppfyller kraven för en liberal demokrati (V-Dem Institute 2026:10) lämnar ett fördrag som verkar för mänskliga rättigheter är omvälvande. Utträdet har motiverats av grannskapet till Ryssland som menas utgöra ett ökat militärt hot efter den fullskaliga invasionen av Ukraina 2022 (Yle 2026). Denna utveckling ger upphov till en diskussion om hur etablerade normer omförhandlas när de ställs mot nationella säkerhetsintressen. Tidigare självklara ställningstaganden kan omprövas i nya säkerhetspolitiska kontexter, där det som en gång betraktades som oacceptabelt åter kan framstå som ett möjligt handlingsalternativ.

Spänningarna märks särskilt av i försvarssamarbetet mellan Sverige och Finland. Redan 1925 beslutade den svenska krigsmakten att Sverige skulle försvaras tillsammans med Finland, i Finland. Denna linje initierade vad som blivit ett 100 årigt militärt och politiskt samarbete (Petersson 2021:1). Länderna ansökte om medlemskap i EU tillsammans 1994 och när Finland blev antagen som medlem i Nato 2023 sa dåvarande president Niinistö att “Finlands medlemskap är inte fullständigt utan Sverige” (Republikens president 2023). Rysslands ökade närvaro i Östersjön har resulterat i att det svensk-finska samarbetet utökats ytterligare genom ökad operativ och intraoperativ planering, gemensamma övningar och regementen. Sverige och Finland utgör varandras närmaste allierade och på finsk mark arbetar soldater från båda länderna (Petersson 2021:3). När Finland lämnar Ottawafördraget den 10 januari är det dock ett beslut som tas utan Sverige, vilket har resulterat i att det uppstått en juridisk dissonans i deras försvarssamarbete, där samma vapen justeras under olika regelverk.

Varför Sverige och Finland har tagit olika beslut väcker inte enbart frågan om politiska vägval, utan också hur problemet formuleras och förstås. Vad som framstår som ett

säkerhetspolitiskt problem är inte givet på förhand, utan formas genom politiska och militära diskurser där vissa hot, lösningar och värden ges företräde framför andra. Därför kommer denna studie att undersöka hur personminor konstrueras som ett problem i Sverige respektive Finland.

1.1 Syfte och frågeställning

Denna studie undersöker hur personminor konstrueras som problem i Sverige respektive Finland efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina 2022. Detta görs genom en WPR-analys (*What's the Problem Represented to Be*) där fokus ligger på problemets definition, vad som lämnas opproblematiserat och hur representationen försvaras och sprids. Genom att jämföra diskursen i Sverige och Finland syftar studien till att undersöka hur Finlands beslut att lämna Ottawafördraget har motiverats. Studiens syftar också till att bidra med en ökad förståelse för hur relationen mellan humanitära normer och nationell säkerhet kan omförhandlas i ett förändrat säkerhetsläge.

Studiens frågeställning är således:

Hur konstrueras personminor som ett problem i Sverige respektive Finland efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina 2022?

2. Bakgrund

Upprättandet av Ottawafördraget, eller det egentliga namnet "*The Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines and on their Destruction*", skedde på en diplomatisk konferens i Oslo, Norge 1997. I Ottawa, Kanada samma år öppnades fördraget för signaturer. 122 stater signerade fördraget på plats i Ottawa och ytterligare 11 stater skrev under innan det trädde i kraft 1 mars 1999. Sverige skrev under Ottawafördraget 1998 medan Finland skrev under fördraget 2012 (Anti-personnel Mine Ban Convention u.å.).

Upprättandet av fördraget bedrevs av en kärngrupp av stater som propagerade för förbudet av personminor (Ibid). Även organisationen *International Campaign to Ban Landmines* (ICBL), bestående av sammansatta icke-statliga aktörer, spelade en avgörande roll i implementeringen av Ottawafördraget. Ottawaprocessen beskrivs som "*an extraordinary accomplishment by almost any measure of what is considered to be success within international diplomacy*" (Anti-Personnel Mine Ban Convention u.å.). Samma år som Ottawafördraget öppnade för signaturer tilldelades ICBL Nobels fredspris för sitt arbete med att förbjuda personminor i krig (ICBL u.å.).

Ottawafördraget har idag 161 medlemmar. Det lämnar 36 stater som icke-medlemmar, bland annat USA, Nordkorea och Iran, men också flera länder med gräns till Ryssland. Efter Estland, Lettland, Litauen, Polen och Finlands utträde är 10 av Rysslands 13 grannländer utanför Ottawafördraget (Ibid). Ottawafördraget beskrivs emellanåt som en av de internationella konventioner med störst framgång. Sedan fördraget trädde i kraft har 55 miljoner minor förstörts och stora områden har minröjts (Svenska Röda Korset u.å.).

3. Tidigare forskning

I enlighet med studiens syfte kommer följande avsnitt fokusera på tidigare forskning om normer och internationella avtal. Denna forskning har i stor utsträckning fokuserat på hur normer uppstår och institutionaliseras. Enligt Martha Finnemore och Kathryn Sikkink avgörs staters handlande inte enbart av materiella intressen, utan även av vad som uppfattas som legitimt och normativt. Internationella normer formar staters beteende och skapar förväntningar om vad som är acceptabelt i det internationella systemet (Finnemore & Sikkink 1998). Vidare visar Martha Finnemore hur internationella organisationer aktivt socialiserar stater in i normer. Stater antar inte normer enbart av egenintressen utan formas av de institutionella sammanhang de ingår i (Finnemore 1996). Thomas Risse, Stephen C. Ropp och Kathryn Sikkink bidrar med en förståelse av hur normer internaliseras över tid, från ett initialt yttre tryck till att normen gradvis blir en del av statens självförståelse och identitet (Risse et al. 1999). Normer kan enligt detta perspektiv förklara varför stater ibland agerar på sätt som går emot deras omedelbara egenintressen, och varför stater som Sverige och Finland anslöt sig till Ottawafördraget, samt varför ett utträde inte bara är ett juridiskt beslut utan också en omförhandling av statens normativa identitet.

Samtidigt betonar senare forskning att normer kan utmanas och omtolkas i takt med förändrade säkerhetspolitiska förutsättningar. Diana Panke och Ulrich Petersohn menar att nedbrytningen av normer förekommer när aktörer upplever en dissonans mellan sina preferenser och idéer, å ena sidan, och en internationell norm, å andra sidan. Detta kan resultera i att flera aktörer väljer samma väg och att normavvikandet i sig normaliseras, en så kallad *non-compliance cascade* (Panke & Petersohn 2012). Denna teoretiska insikt är särskilt relevant för denna studie, eftersom Finlands utträde ur Ottawafördraget inte sker isolerat utan som en del av ett regionalt mönster där flera närliggande stater gjort samma bedömning inom kort tid.

Majoriteten av den tidigare forskningen om Ottawafördraget är publicerad på 90-talet och fokuserade på skapandet av fördraget, och syftade därmed till att uppmärksamma minor som ett urskillningslöst vapen med allvarliga humanitära konsekvenser. Forskningen framhåller att stater som ännu inte anslutit sig till fördraget bör göra det, däribland USA, som anses ha en central roll i att driva liknande internationella initiativ och diplomatiska processer framåt

(Rizer 2012; Fischer 1998). Initiativet till fördraget drevs från början av många europeiska stater, trots att splittringen var stor. Finland var ett av de europeiska länder som var mest skeptiska till att signera fördraget (Lond & Hindle 1998).

Forskningen betonar även hur unikt Ottawafördraget var vid dess implementering, då det utgjorde det första fördraget som förbjöd en hel kategori av vapen som redan var i utbredd användning globalt. Trots att fördraget framhålls som en viktig del av rustningskontroll, skyddet av civila i väpnade konflikter och ett ökat fokus på humanitära aspekter av krigföring, har det inte undertecknats av de stater som det i praktiken var avsett att påverka (Thakur & Maley 1999; Dolan & Hunt 1998).

Trots att tidigare forskning i stor utsträckning har fokuserat på framväxten av Ottawafördraget och dess humanitära betydelse, finns det begränsad forskning om hur synen på personminor förändras i ett försämrat säkerhetspolitiskt läge. Denna studie bidrar till forskningsfältet genom att analysera hur personminor konstrueras som ett problem i Sverige och Finland efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina 2022. Genom att kombinera ett diskursanalytiskt angreppssätt (WPR) med teorin strategisk kultur bidrar studien med en fördjupad förståelse av hur relationen mellan humanitära normer och nationell säkerhet omförhandlas i en förändrad säkerhetspolitisk kontext, samt hur dessa processer kan variera mellan liknande stater.

4. Teoretiskt ramverk

4.1 Strategisk kultur

Studiens valda teori är strategisk kultur. Teorin utvecklades för att förklara variationer i staters säkerhetspolitiska beteende, särskilt i situationer där stater står inför liknande externa hot, men ändå agerar olika. Perspektivet har sin bakgrund i studier som fokuserade på kalla krigets stormakter och kärnvapenstrategi. Strategisk kultur kan beskrivas som att staters unika och inneboende egenskaper och nationell kontext återspeglas i dess beslutsfattande. Teorin kan förstås som en kritik mot teorier som utgår från att staters agerande enbart är rationellt och universellt (Anand 2020). Strategisk kultur avser istället de normer, historiska och kollektiva erfarenheter och identiteter som formar hur en stat uppfattar säkerhetshot (Folk och Försvar 2021; Kartchner 2023). Colin Gray, beskriver i sin bok *Perspectives on Strategy* (2013) tre olika sätt att definiera strategi:

1. “Strategi (innehållsneutral): Riktningen och användningen av medel genom valda tillvägagångssätt för att uppnå önskade mål.”
2. *Grand strategy*: Riktningen och användningen av alla tillgängliga resurser inom en säkerhetsgemenskap för att uppnå politiska mål, fastställda genom politik.”
3. “Militär strategi: Riktningen och användningen av våld samt hot om våld för att uppnå politiska mål, fastställda genom politik”
(Gray 2013: 2, egen översättning).

Ett strategiskt kulturperspektiv möjliggör en analys av hur gemensamma internationella normer, såsom förbudet mot personminor, kan ges olika innebörd beroende på nationell kontext. Som ett analytiskt verktyg kan strategisk kultur förklara variationer i staters säkerhetspolitiska beteende, även i situationer där de står inför liknande externa hot. Dessa tolkningsramar påverkar i sin tur vilket tillvägagångssätt som framstår som legitimt eller tänkbart för beslutsfattare (Lantis 2003).

Enligt Alan Bloomfield bör strategisk kultur inte förstås som en enhetlig helhet, utan rymmer interna variationer mellan olika aktörer inom staten. Dessa kallas subkulturer, det vill säga institutionellt förankrade sätt att tolka säkerhet, hot och legitima handlingsalternativ

(Bloomfield 2012). I denna studie betraktas den politiska och militära nivån som två centrala subkulturer. Den politiska subkulturen präglas i högre grad av normativa överväganden och internationella åtaganden, medan den militära subkulturen i större utsträckning utgår från operativa behov, försvarsförmåga och hotbild. Genom att analysera dessa subkulturer möjliggörs en förståelse för hur personminor kan konstrueras olika inom staten, beroende på institutionell kontext.

I denna studie fungerar strategisk kultur och WPR som kompletterande analytiska verktyg som opererar på olika nivåer. Studiens antar därmed en abduktiv ansats. WPR möjliggör en systematisk läsning av hur personminor framställs som problem i konkreta politiska utsagor: vad som lyfts fram, vad som tystas och hur representationen försvaras. En förväntning inför studien är att strategisk kultur tillför en förklaring av de historiska och institutionella villkor som gör vissa representationer möjliga och andra svåra att formulera. Denna kombination är viktig eftersom WPR utan strategisk kultur riskerar att stanna vid konstaterandet att diskurserna skiljer sig åt, utan att förklara varför. Strategisk kultur utan WPR riskerar å sin sida att bli deterministisk genom att reducera politiska beslut till kulturella oundvikligheter utan att visa hur kulturen reproduceras i praktiken. Tillsammans möjliggör de en analys där problemrepresentationen i materialet kan förstås som ett uttryck för djupare strukturella orsaker.

4.2 Begreppspositionering

Följande del presenterar en begreppspositionering av tre centrala begrepp för studien.

Personminor

Ottawafördraget förbjuder "*anti-personnel mines*". Den vanligaste svenska översättningen är personminor, vilket är begreppet som denna studie använder. Det förekommer andra ord för personminor, som truppminor, infanteriminor, landminor, trampminor eller anti-personella minor. Dessa ord kan påträffas i citat i analysen men åsyftar samma vapen. Personminor är små sprängsatser med mycket kraft utformade för att detonera när en person trampar på dem, eller är i närheten av dem. Det gör att även civila drabbas om ett område är minerat. Att minan utlöses av en människa är den största skillnaden mot exempelvis stridsvagnsminor (Svenska Röda Korset u.å.).

Försvarsmakt

Försvarsmakten är en av två subkulturer som analyseras i fallen. I det svenska fallet används citat från Sveriges överbefälhavare (ÖB). Som både myndighetschef och försvarets högsta företrädare uttalar han sig inte enbart i egen kapacitet, utan i en roll vars uttalanden per definition bär hela institutionens tyngd (Försvarsmakten u.å). Trots att det rör sig om en enskild person motiverar denna ställning att hans uttalanden kan behandlas som uttryck för försvarsmaktens officiella ståndpunkt.

Det finska materialet uppnår representativitet genom källmässig bredd, då uttalanden hämtas från flera aktörer, och innefattar citat från både den dåvarande och nuvarande försvarskommendören, försvarsministeriet samt en officer vid arméstaben. Dessa röster ger en heltäckande bild av försvarsmaktens officiella hållning.

Problem

Studien genomför en WPR-analys om problemrepresentationen av personminor och Ottawafördraget. Ordet "problem" syftar endast till personminor och/eller Ottawafördraget. Ordet används därmed inte för att ta ställning till diskussionen utan för att identifiera problemrepresentationer.

5. Metod

5.1 Val av fall och forskningsdesign

Studien syftar till att undersöka hur internationella normer kan omprövas i ett förändrat säkerhetsläge. Fallen Sverige och Finland utgör bra exempel på hur detta dilemma utspelas i praktiken, framför allt för att de tagit olika beslut. Ländernas sammanflätade relation kan också visa hur upprätthållandet av internationella normer i viss mån är beroende av andra staters agerande. Vidare har studien valt att undersöka två inomstatliga fall, försvarsmakten och riksdagen, för att inkludera teoribeskrivning om subkulturer i analysen (Bloomfield 2012).

Studien följer designen av en komparativ fallstudie som möjliggör att det empiriska fallet kan angripas på ett grundligt och detaljerat sätt inom staten och därefter jämföras mellanstatligt (Esaiasson 2017:101). Fallen Sverige och Finland är dessutom tillämpbara för den komparativa designen *most similar systems design* (MSSD) som är ett klassiskt tillvägagångssätt inom komparativ analys för att undersöka hur två stater som har liknande struktur får olika utfall inom ett område (Esaiasson 2017:102). Denna design är dessutom kompatibel med studiens valda teori, strategisk kultur, som intar en liknande utgångspunkt som MSSD.

5.2 What's the problem represented to be?

Studiens metod för dataanalys är analysmodellen *What's the problem represented to be* (WPR). WPR-ansatsen är framtagen av forskaren Carol Bacchi och är en tillämpbar metod när syftet är att analysera underliggande eller dolda förklaringar till ett socialt eller politiskt fenomen. Metoden är diskursdriven och fokuserar på hur specifika aktörer formulerar ett problem. Bacchi menar att makthavande aktörer dessutom kategoriserar problemen i binariteter. Många typer av problem har redan etablerade åtgärder, genom att kategorisera ett problem i en ny binaritet kan en stat legitimera en åtgärd som i en annan kontext hade uppfattats som extraordinär (Bacchi 2009:1).

WPR-ansatsen genomförs genom att ställa följande frågor till materialet:

1. What's the problem (e.g of “problem gamblers”, “drug use/abuse”, domestic violence, global warming, health inequalities, terrorism, etc.) represented to be in a specific policy?
 2. What presuppositions or assumptions underlie this representation of the “problem”?
 3. How has this representation of the “problem” come about?
 4. What is left unproblematic in this problem representation? Where are the silences? Can the “problem” be thought about differently?
 5. What effects are produced by this representation of the “problem”?
 6. How/where has this representation of the “problem” been produced, disseminated and defended? How could it be questioned, disrupted and replaced?
- (Bacchi 2009:2)

Analysen kommer att besvara tre frågor: fråga ett, fyra och sex. Denna avgränsning är i linje med Bacchis rekommendation att endast välja ut de frågor som bäst svarar mot studiens syfte. På grund av frågornas naturliga överlappning kan det dock förekomma implicita svar på resterande frågor. För att anpassas till studien är frågorna översatta och beskrivna enligt följande:

1. Hur konstrueras personminor som ett problem inom riksdagen och försvarsmakten?
2. Vad är lämnat oproblematiserat i representationen av personminor? Vilka är tystnaderna?
3. Hur har denna representation av personminor spridits och försvarats?

5.2.1 Hur konstrueras personminor som ett problem inom riksdagen och försvarsmakten?

Fråga ett är vald eftersom den utgör grunden för WPR-ansatsen. Den behandlar den initiala beskrivningen av ett problem och kan därmed användas för att kartlägga omfattningen av problemet samt hur det konstrueras (Bacchi 2009:4). I denna studie kommer frågan att ställas både till materialet från försvarsmakten och riksdagen. Exakt hur analysmodellen är uppdelad går att läsa i avsnitt **5.4**.

5.2.2 Vad är lämnat oproblematiskt i representationen av personminor? Vilka är tystnaderna?

Fråga två i analysen (fråga fyra i WPR) används för att kritiskt granska den identifierade problemrepresentationen. Fråga två problematiserar problemrepresentationen genom att undersöka vad som saknas och vilka ytterligare uppfattningar som kan existera bortom den funna problemrepresentationen. Syftet med fråga två är att identifiera andra perspektiv som eventuellt blir nedtystade eller inte framkommer i diskussionen (Bacchi 2009:13). Fråga två är särskilt relevant för analysens komparativa element, eftersom de identifierade tystnaderna i en diskurs eventuellt kan täckas av en annan.

5.2.3 Hur har denna representation av personminor spridits och försvarats?

Den sista frågan i analysen (fråga sex i WPR) fokuserar på hur problemrepresentationen uppkommit, spridits och försvarats. Målet med fråga tre är att undersöka hur långt den utvalda aktören kan sträcka sig för att hantera problemet, genom att granska vilka metoder och tillvägagångssätt aktören använder (Bacchi 2009:19). Denna fråga är vald för att den både sammanfattar målet med problemrepresentationen samt problemets upplevda intensitet och brådska.

5.3 Material och avgränsningar

Den empiriska datan består av omkring 80 sidor material från officiella riksdagsdokument såsom regeringsskrivelser, motioner, propositioner och pressmeddelanden från både svensk och finsk riksdag, men även kompletterande material från statliga media som SVT och Yle.

Tillgången på relevant material är delvis begränsad på grund av falllets pågående status, därav inkluderingen av statliga media. Även uttalanden från försvarsmakten är begränsade, vilket följer av att behörigheten för utrikespolitiska åtaganden framför allt gäller regeringen (Regeringsformen 1974, Kap 10 §1).

Urvalsprocessen för datainsamling kommer ske enligt följande:

1. Genom söktjänsten på svenska riksdagens webbplats inskrivs orden "personminor" respektive "Ottawafördraget". Därefter sker ett urval av allt material från 2022 och framåt. Sedan sker ett sekundärt urval av allt material som explicit beträffar Ottawafördraget. Slutligen delas materialet in i analysområden (subkulturer): **riksdag** eller **försvarsmakt**. Indelningen baseras på om personen som benämns i

eller ansvarar för materialet är tjänsteman i försvarsmakten eller riksdagen.
2. Genom söktjänsten på SVT Nyheters app inskrivs orden “personminor” respektive “Ottawafördraget”. Därefter genomförs samma urvalsprocess som beskriven ovan.
3. Genom söktjänsten på finska riksdagens webbplats inskrivs orden “personminor” respektive “Ottawafördraget”. Därefter genomförs samma urvalsprocess.
4. Genom söktjänsten på Yles webbplats genomförs samma sökning och urval.

Tabell 1: Urvalsprocess

Resultatet av urvalsprocessen går att återfinna i del **12. Bilagor**. Det återfinns därmed inget ytterligare material som explicit beträffar svensk respektive finsk inställning till Ottawafördraget efter 2022, utöver det som är bifogat i del 12. Bilagor. Endast delar av materialet i bilagor kommer att presenteras i analysen då dessa har bedömts som mest representativa för de identifierade problemrepresentationerna. Materialet är dokumenterat på detta vis för att skapa en transparent analys och underlätta navigering. Källhänvisningen inkluderar således ett bilaganummer enligt följande: (Källa, år:sida, bilaga nr. x).

På SVT Nyheters webbplats saknas en sökfunktion och därmed använder studien SVT Nyheters app. Val av sökorden “personminor” respektive “Ottawafördraget” motiveras genom att analysen beträffar diskursen angående Ottawafördraget, samt att WPR-analysen utgår ifrån hur personminor uppfattas som problem.

Studien omfattar perioden februari 2022 till april 2026. Tidsspannet är framtaget för studiens syfte att analysera hur ökade säkerhetshot står mot humanitära normer. Med utgångspunkt i Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina 2022 och det förändrade säkerhetsläget anses avgränsningen vara relevant. Spannet är avgränsat till april 2026 motiverat av tidsperioden för studiens arbete.

5.4 Analysmodell och operationalisering

Genom metoden för datainsamling följer metoden för dataanalys. Studiens tillvägagångssätt för att operationalisera materialet genomförs i analysens första del, där WPR-frågorna används och ställs till materialet. Modellen för detta återfinns nedan. Avslutningsvis genomförs en jämförande analys av de två fallen.

Analysen kommer alltså att genomföras enligt följande:

1. Del 1: Analys inom fall enligt modellen för dataanalys
2. Del 2: Jämförelse mellan fallen

Fall:	Analysområde (subkultur):	Analysfråga 1:	Analysfråga 2:	Analysfråga 3:
Sverige	1. Riksdagen 2. Försvarsmakten	Hur konstrueras personminor som ett problem inom svensk a) riksdag b) försvarsmakt	Vad är lämnat oproblematiserat i representationen av personminor? Vilka är tystnaderna?	Hur har denna representation av personminor spridits och försvarats?
Finland	1. Riksdagen 2. Försvarsmakten	Hur konstrueras personminor som ett problem inom finsk a) riksdag b) försvarsmakt	Vad är lämnat oproblematiserat i representationen av personminor? Vilka är tystnaderna?	Hur har denna representation av personminor spridits och försvarats?

Tabell 2: Modell för dataanalys

För att besvara hur personminor konstrueras som problem behöver vi identifiera problemrepresentationerna inom materialet. Det görs genom systematisk textbelysning och därefter en tematisk gruppering av problemrepresentationerna efter gemensamma teman vilket sedan presenteras i analysen. Det kan därmed finnas flera problemrepresentationer inom samma fall och subkultur.

5.5 Validitet och reliabilitet

En metodologisk reflektion rör källmaterialets asymmetri och begränsningar. Eftersom materialet är offentligt speglar analysen endast synliga problemrepresentationer och inte nödvändigtvis interna diskussioner. Detta begränsar studiens externa validitet. Studien har dock inget anspråk på statisk eller universell generaliserbarhet, syftet är snarare att göra en systematisk analys av de representationer som är synliga i det offentliga materialet under den avgränsade tidsperioden (Esaïasson 2017:58).

Materialets asymmetri rör främst undersökningen av försvarsmakten, där den svenska diskussionen varit mer stängd och genererat färre uttalanden än Finland. Detta påverkar operationaliseringen av försvarsmakten. Dock kompenseras validiteten av den komparativa forskningsdesignen.

Studiens reliabilitet bedöms vara hög till följd av ett transparent och systematiskt tillvägagångssätt. Ett potentiellt reliabilitetsproblem rör däremot forskarens tolkningsföreträde till följd av att studien är en diskursanalys (Esaiasson 2017:64). För att möta denna utmaning återfinns allt material i avsnitt **12. Bilagor**.

6. Sverige

6.1 a) Hur konstrueras personminor som ett problem inom svensk riksdag?

Följande del i analysen baseras på material från tidsperioden maj 2024 till april 2026. Ur detta material har fyra problemrepresentationer av personminor identifierats:

1. *Personminor som ett humanitärt problem*
2. *Personminor som ett folkrättsligt problem*
3. *Personminor som ett problem för miljö och ekonomi*
4. *Ottawafördraget som ett problem för Sveriges försvarsförmåga och det svensk-finska samarbetet*

Personminor som ett humanitärt problem

Konstruktionen av personminor som ett humanitärt problem avser de humanitära konsekvenser som följer av att använda personminor i krig. Detta är den etablerade uppfattningen av personminor i svensk riksdag och dominerar det politiska fältet. Frågan har länge haft en så pass självklar position att medlemskapet inte diskuterats alls. Ett exempel på hur diskussionen uttrycker sig är en regeringsskrivelse från 2024. Skrivelsen presenterar stöd till FN:s fredsbyggarfond PBF som finansierar minröjning av personminor i konfliktdrabbade områden (Sveriges riksdag 2024, bilaga 3). Skrivelsen uttrycker ingen explicit problemrepresentation av personminor utan framhåller endast att minröjning fortfarande bör prioriteras. Att den svenska diskussionen är sval förklaras naturligtvis genom bristen på opposition. Det är inte förrän Finland utträder ur Ottawafördraget som en opposition initieras, vilket i sin tur innebär att de explicita problemrepresentationerna av personminor skapas först efter att frågan börjat kritiseras.

Peter Hultqvist, före detta försvarsminister (Socialdemokraterna) säger följande i januari 2026: "Att Finland har gått ur den här konventionen bygger på deras exakta gränsområde gentemot Ryssland [...] Det är viktigt att försöka upprätthålla konventioner som gör att allmänhet, barn och andra som rör sig i den här typen av områden inte drabbas av risken att kunna sprängas av minor" (SVT 2026, bilaga 8). Personminor beskrivs som ett humanitärt problem med långvariga konsekvenser, och Ottawafördraget är en åtgärd. Janine Alm Ericson

(Miljöpartiet) beskriver personminor på ett liknande sätt: “Sveriges stöd till minröjning i Ukraina är [...] nödvändigt [...] men att det måste förenas med ett tydligt försvar av den internationella norm som Ottawafördraget utgör. Att röja minor räddar liv här och nu. Att upprätthålla förbudet mot personminor räddar liv också i framtiden” (Sveriges Riksdag 2026:3, bilaga 9).

Båda politikerna framhåller vikten av att upprätthålla internationella konventioner, vilket är ett svar på den växande oppositionen under 2025. Att inte använda personminor förklaras bespara liv, framför allt civila och barn. Det är tydligt att kritiken mot Ottawafördraget skapar en oro bland de politiker som argumenterar för att personminor är ett humanitärt problem. Detta genom uttryck som att fördraget måste försvaras “här och nu” samt att det är viktigt att behålla sin position.

Personminor som ett folkrättsligt problem

Det finns också en återkommande beskrivning av personminor som ett problem för att det bryter mot folkrätten. Denna konstruktion flyttar argumentationen från att bara handla om moral till att istället beträffa upprätthållandet av internationella avtal.

Ett exempel är Morgan Johansson (Socialdemokraterna) som i oktober 2025 skriver följande: “Vi värnar Ottawafördraget, som förbjuder användningen av truppminor... I Nato ska Sverige också verka för ovillkorlig respekt för folkrätten och för grundläggande mänskliga rättigheter.” (Sveriges Riksdag 2025:14, bilaga 7). Även Jacob Risberg (Miljöpartiet) argumenterar på liknande sätt i ett riksdagsprotokoll från 26 mars 2026: “Vi måste försvara den regelbaserade världsordningen – folkrätten – inte bara när det är enkelt utan framför allt när det är svårt.” (Sveriges Riksdag 2026:61, bilaga 10). Ovanstående formuleringar tar ställning mot användningen av personminor, med hänvisning till att det är olagligt. Att lämna Ottawafördraget antas svika den regelbaserade världsordningen samt bryta mot det globala ansvaret.

Att denna konstruktion återfinns i diskursen om personminor går att tolka genom Sveriges strategiska kultur. Chiara Ruffa menar att Sverige till skillnad från Finland inte har en tydlig *grand strategy* utan en innehållsneutral strategi. Ruffa framhåller att den svenska demokratin och neutraliteten funnits så pass länge att det både resulterat i en uppfattning om avsaknad av militära hot, samt en stark offentlig opinion som ställer normativa krav på politiker. Att

Sverige har varit neutrala har reproducerat en självbild om att vara “en god spelare” (Ruffa 2013:343). Enligt Ruffa har detta bidragit till en nästintill moralisk obligation att göra “rätt” internationellt (Ruffa 2013:344). Denna beskrivning av Sveriges strategiska kultur möjliggör en uppfattning om varför humanitära ideal prioriteras högt i svensk riksdag, fastän säkerhetsläget är förändrat. Enligt denna beskrivning av Sveriges strategiska kultur finns inget utrymme för andra politiska överväganden, humanitära normer uttrycks som fundamentalt.

Personminor som ett problem för miljö och ekonomi

Vid några enstaka tillfällen konstrueras personminor som ett problem för miljö och ekonomi. Ett exempel är den tidigare nämnda Alm Ericson (Miljöpartiet) som skriver följande: “Regeringens skrivelse visar att Ukraina 2025 var världens mest minerade land och att minorna inte bara hotar människors liv och hälsa, utan också slår mot jordbruk, transporter, infrastruktur, livsmedelsförsörjning och ekonomi [...] Personminor lämnar efter sig ett långvarigt arv av död, skador och lidande och gör stora landområden obrukbara” (Sveriges Riksdag 2026:3, bilaga 9). Personminor beskrivs som något av systemhotande karaktär som bör undvikas i hög grad. Ruffa förklarar att den svenska självbilden om att vara en god spelare sträcker sig längre än att endast upprätthålla mänskliga rättigheter (Ruffa 2013:344). Hon skriver att det finns en svensk förväntan om att arbeta både intersektionellt och för klimatet, vilket har resulterat i en internationell standard om att “*change the world to fit Swedish ideals*” (Ruffa 2013:344). Denna diskurs möjliggör således att ekonomi och klimat inkluderas i problemrepresentationen.

Alm Ericson skriver vidare i sin motion: “Att hålla fast vid Ottawafördraget är därför inte bara en folkrättslig och humanitär skyldighet. Det är också en klok och långsiktig politik för att minska framtida biståndskostnader och förebygga att nya generationer tvingas leva med krigets explosiva arv” (Sveriges Riksdag 2026:3, bilaga 9). Att bibehålla sitt medlemskap beskrivs som något som förhindrar att Sverige bli ekonomiskt och ekologiskt belastade av konflikt. Alm Ericson konstruerar dessutom Sverige som en aktör med ansvar att se till att personminor inte används.

Ottawafördraget som ett problem för svensk försvarsförmåga och det svensk-finska samarbetet

Följande problemrepresentation presenterar en kritik av det svenska medlemskapet i Ottawafördraget och intar en motsatt linje till de problemrepresentationer presenterade ovan.

Beskrivningen av Ottawafördraget som ett problem för svenskt försvar inträffar för första gången i materialet november 2024. Mikael Oscarsson (Kristdemokraterna) och Aron Emilsson (Sverigedemokraterna) säger att Sverige bör se över sitt medlemskap (SVT 2024, bilaga 2). Oscarsson menar att användning av personminor kan ha en avskräckande effekt mot Ryssland och innefatta en slags "hemförsäkring". Emilsson säger: "Det finns ingen fred som varar för evigt. Vi vet att Ryssland, Nordkorea och andra antagonister för krig på helt andra sätt som skapar underläge för vår del" (Ibid). Liknande resonemang förs av Markus Wiechel (Sverigedemokraterna) i en motion från oktober 2025 som föreslår att Sverige ska lämna Ottawafördraget eftersom det ökar effektiviteten och flexibiliteten i försvaret (Sveriges Riksdag 2025, bilaga 6). "Vid risk för ett väpnat hot måste vi i Sverige kunna anpassa vår utrustning och strategi utan att vara bundna av internationella avtal som kan begränsa vårt försvar. Slutligen visar den pågående utvecklingen i Europa att säkerheten måste prioriteras framför plastiska normer." (Ibid).

Ett medlemskap i Ottawafördraget konstrueras som ett problem som begränsar Sveriges förmåga att försvara sig, eftersom Ryssland, som beskrivs som ett militärt hot mot Sverige, använder personminor vilket uppfattas placera Sverige i ett militärt underläge.

Moderaterna har tidigare avstått att uttala sig om Ottawafördraget, men i en artikel från januari 2026 säger försvarsminister Pål Jonsson (Moderaterna) att "Vi har fått underlag från Försvarsmakten och ser nu över vad det innebär för vårt Natomedlemskap i och med att det handlar om både de baltiska länderna och Finland som vi har gemensam försvarsplanering med." (SVT 2026, bilaga 8). Moderaterna är beredda att omförhandla sin relation till Ottawafördraget ifall det innebär problem för det svensk-finska samarbetet. Joar Forsell från Liberalerna säger i samma artikel att: "Vi ser att våra grannländer kring Östersjön lämnar. Vi vet att våra soldater ska jobba sida vid sida med våra grannländers soldater och då är det rimligt att vi också kan använda oss av de här vapnen" (Ibid).

Denna diskursiva förskjutning av personminor går att förstå genom en alternativ säkerhetspolitisk tolkningsram. Ruffa identifierar nämligen utöver Sveriges innehållsneutrala strategi en militärstrategi med huvudsakligt fokus på svensk-finskt samarbete. Ruffa menar att det finns en historisk säkerhetspolitisk tradition av att undanta svensk neutralitet i försvar av norden och nordiska relationer (Ruffa 2013:345). Denna alternativa säkerhetsdiskurs möjliggör en representation där Ottawafördraget framstår som ett hinder för svensk-finskt samarbete.

6.1 b) Hur konstrueras personminor som problem inom svensk försvarsmakt?

Följande del i analysen baseras på material från tidsperioden april 2025 till januari 2026. Ur detta material har följande problemrepresentation av personminor identifierats:

1. Ottawafördraget som problem för svensk försvarsförmåga och det svensk-finska samarbetet

Ottawafördraget som problem för svensk försvarsförmåga och det svensk-finska samarbetet

I april 2025 säger ÖB följande: “Jag vill ha handlingsfrihet på olika sätt, framförallt när det gäller hanteringsaspekterna [...] jag vill inte ha begränsningar i onödan. Samtidigt har jag stor respekt för ingångna avtal. Det är inget självändamål att ge upp det här, utan det handlar om att ge bästa möjliga effekt för min personal” (SVT 2025, bilaga 5). Citatet uttrycker att ett medlemskap i Ottawafördraget begränsar svensk försvarsförmåga eftersom det begränsar handlingsfriheten, däremot uttrycks därtill en tveksamhet inför att lämna fördraget. ÖB säkerställer att han inte vill förkasta den internationella norm som Ottawafördraget utgör, men framhåller att svenska soldaters situation utomlands är viktigare.

I samma artikel förklarar ÖB att på grund av Finlands beslut att lämna Ottawafördraget bör även Sverige se över sitt medlemskap. ÖB vill att svenska soldater ska få hantera personminor utomlands vilket inte är möjligt vid ett medlemskap. “Det är klart att vi från Försvarsmaktens sida måste titta på det här, och föra en dialog med regeringen om ifall också vi ska vidta några åtgärder”. Claesson menar att ett utträde ur Ottawafördraget inte innebär att svenska soldater skulle placera ut minor, utan endast transportera, omhänderta och förvara dem (Ibid).

I januari 2026 säger ÖB att han vill att frågan ska hanteras skyndsamt. "Försvarsmakten, som inom kort ska leda en Natobas i Finland, vill ha besked från regeringen vad som gäller för svenska soldater utomlands. Senast i år vill man ha svar [...] Framför allt handlar det om att skyndsamt titta på helheten kring Ottawafördraget och hur vi i Sverige har knutit fördraget till olika komponenter i svensk lagstiftning." (SVT 2026, bilaga 8). Försvarsmakten menar att svenska soldater kan riskera att bli åtalade i Sverige om de hanterar personminor på finskt territorium. Eftersom det svensk-finska samarbetet är så pass integrerat, exempelvis genom en gemensam militärbas, är sådana konsekvenser problematiska och försvårar det operativa arbetet (Ibid).

ÖB förklarar att det inte finns något självändamål med att lämna fördraget, utan att behovet är baserat på att Sveriges närmaste allierade inte längre är med. Den alternativa säkerhetsdiskursen möjliggör därmed en problemrepresentation där det svensk-finska samarbetet ges hög legitimitet i relation till frågan om personminor. Denna diskurs konstruerar frågan som brådskande vilket möjliggör att säkerhet kan överordnas folkrätten. Försvarsmaktens problemrepresentation av personminor framstår således som nära sammankopplat med Finlands säkerhetspolitiska positionering.

6.2 Vad är lämnat oproblematiskt i representationen av personminor? Vilka är tystnaderna?

I den problemrepresentation som rör personminors humanitära konsekvenser beskrivs Ottawafördraget som något som skyddar barn och civila från olagliga vapen. Det som återkommande lämnas oproblematiserat och nedtystat i denna konstruktion är att Ottawafördraget i praktiken inte hindrar en stat från att använda minor. Att Sverige upprätthåller fundamentala konventioner som Ottawafördraget hindrar inte ett land som Ryssland att inkludera personminor i sin krigföring.

En ytterligare tystnad i den svenska diskussionen beträffar beskrivningen av själva vapnet. Eftersom Sverige varit medlemmar i Ottawafördraget sedan 1998 och det inte funnits någon kritik på 26 år har frågan haft en politisk självklarhet. I återkommande delar av materialet sker ingen problemrepresentation av personminor utan argumentet mot personminor uppstår i respons till de som kritiserar medlemskapet. Det är intressant att objektet i diskussionen lämnas oproblematiserat eftersom det tycks anses uppenbart varför det är problematiskt. De

som kritiserar personminor problematiserar inte heller vad som skulle hända om Finland eller något annat Natoland hamnar i konflikt. Framförallt vad som skulle hända med svenskar som opererar utomlands är något som lämnas i total tystnad i den politiska diskussionen.

Slutligen finns det en huvudsaklig tystnad i representationen av personminor som problem för svensk försvarsförmåga. Ottawafördraget porträtteras genomgående som ett problem för Sveriges försvar, eftersom det begränsar Sveriges möjlighet att möta sina hot med samma medel. Som tidigare nämnt har den svenska försvarsmakten uttryckligen fastställt att svenska hot ska mötas på finskt territorium. ÖB motiverar ett utträde ur Ottawafördraget genom att hävda att det underlättar svenska soldaters operabilitet i Finland. Det finns ingen problematisering av vad ett utträde ur Ottawafördraget skulle innebära för Sveriges försvar på svenskt territorium. Det saknas en uttrycklig beskrivning av hur svensk försvarsmakt skulle implementera personminor i sitt försvar, vilket väcker frågor om vem som ska utbilda soldater om personminor? Var ska personminor framställas och förvaras? Hur ska personminor transporteras på svensk mark?

6.3 Hur har denna representation av personminor spridits och försvarats?

Konstruktionerna av personminor som ett humanitärt och folkrättsligt problem har fram till 2024 saknat en diskursiv spridning och försvar eftersom de är i linje med rådande medlemskap och lagstiftning. Det presenteras inga åtgärder eftersom Ottawafördraget i sig är en åtgärd. Efter att medlemskapet börjat kritiseras har denna representation försvarats framför allt genom humanitära argument. Personminor som ett humanitärt, folkrättsligt och miljömässigt problem delas av politiker från majoriteten av riksdagspartierna, även regeringen har vid återkommande tillfällen uttryckt att Sverige inte planerar att lämna fördraget.

Den andra linjen som kritiserar Ottawafördraget har spridit och försvarat sin problemrepresentation i samband med Finlands utträde. Den presenterade åtgärden på problemet är således utträde ur Ottawafördraget, vilket legitimeras genom att argumentera för att medlemskapet hotar Sveriges försvarsförmåga och utsätter svenska soldater för en juridisk risk. Denna representation har framför allt spridits via media, av både Sveriges överbefälhavare och riksdagsledamöter.

Att problemet med personminor försvaras på olika sätt i Sverige kan delvis förstås genom teoribeskrivningen om subkulturer. Försvarsmakten genomför en säkerhetsdefinition som rör militär och nationell säkerhet vilket legitimerar andra typer av handlingsalternativ. Riksdagen har en vidare definition av säkerhet vilket omfattar mänsklig säkerhet även utanför svenskt territorium. Denna diskurs har inte utrymme för att avfärda internationella regelverk i utbyte mot nationell säkerhet. Det svenska samspelet mellan försvarsmakt och riksdag är betydligt svagare än i Finland. Försvarsmaktens analys ses därav inte som något med högre legitimitet än andra undersökningar och den första kritiken mot medlemskapet kom från riksdagsledamöter. Flertalet partier har uttryckt sitt försvar av Ottawafördraget efter att ÖB sagt att Sverige bör gå ur. Däremot har ÖB uttryckt ett behov av att föra en dialog med regeringen, även Moderaterna menar att frågan bör undersökas på grund av uppgifter från försvarsmakten.

För att visa hur frågan har uttryckts i Sverige är en tabell skapad för de svenska riksdagspartiernas (märkta med partiförkortning) samt försvarsmaktens (märkt med FM) inställning till Ottawafördraget efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Tabellen baseras på materialet som används i analysen.

Årtal:	Uttryckligt för svenskt medlemskap i Ottawafördraget:	Uttryckligt emot svenskt medlemskap i Ottawafördraget:	Vill undersöka frågan:	Ingen data:
2022	V, MP, S, M, KD, SD, L, C			FM
2023	V, MP, S, M, KD, SD, L, C			FM
2024	V, MP, S, M		SD, KD	FM, C, L
2025	V, MP, M, C	KD, SD	FM, S, L	
2026	V, MP, S	FM, L, KD, SD	M	C

Tabell 3: De svenska partierna och försvarsmaktens inställning till Ottawafördraget

7. Finland

7.1 a) Hur konstrueras personminor som ett problem inom finsk riksdag?

Följande del i analysen baseras på material från tidsperioden november 2024 till januari 2026. Ur detta material har vi identifierat följande problemrepresentation av personminor:

1. Ottawafördraget som ett problem för säkerhet- och handlingsfrihet

Ottawafördraget som problem för säkerhet- och handlingsfrihet

I den finska riksdagens diskurs konstrueras personminor och Ottawafördraget som en fråga om nationell säkerhet och militär handlingsfrihet. Det som är slående är att denna representation uppnår en nästan självklar status i det politiska samtalet, till skillnad från i Sverige. Fokus riktas genomgående bort från vapnets humanitära konsekvenser och mot risken att Finland begränsar sin försvarsförmåga i relation till ett yttre hot. Hiski Haukkala, direktör för det utrikespolitiska institutet, beskriver exempelvis minor som "kostnadseffektivt", och för Finlands terräng, "smart vapensystem" (Louhisto 2024, bilaga 2). Utrikesministeriet motiverar vidare utträdet genom att konstatera att de viktigaste målen för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik är "att trygga Finlands självständighet och territoriella integritet" (Krank- van de Burgt 2026, bilaga 16). Personminor framställs därmed som rationella och funktionella försvarsmedel snarare än humanitära problem. Materialet visar en förskjutning i problemdefinition, från humanitärt till militärstrategiskt.

Denna problemrepresentation förstärks i uttalanden från Finlands president Alexander Stubb (Samlingspartiet), som betonar att Finland "måste svara på hotet" (Hackman & Johansson 2024, bilaga 5). Formuleringen är viktig eftersom när problemet definieras som ett hot att svara på förutsätts att svaret måste vara militärt. Stubb framhåller dessutom minor som ett möjligt avskräckningsmedel och understryker vikten av att analysera frågan utifrån försvarsmaktens behov: "Enligt Stubb är det viktigt att fundera över vad som är viktigast för Finlands säkerhet och vad Finland har för prestationsförmåga" (Hackman & Johansson 2024, bilaga 5). Att det är försvarsmaktens behovsanalys som anges som den relevanta utgångspunkten i materialet är i sig ett diskursivt val som legitimerar militärt expertomdöme som den primära grunden för ett politiskt beslut.

Dessa uttalanden kan förstås genom Finlands strategiska kultur. Som Heikka (2005) visar har finsk *grand strategy* historiskt prioriterat territoriell integritet och operativ autonomi framför normativa åtaganden, i synnerhet till följd av erfarenheterna av krig mot Sovjetunionen och det kalla krigets säkerhetsdilemma. Till skillnad från Sverige, vars strategiska kultur präglats av internationella normer och fredsfrämjande ideal, har Finlands säkerhetspolitiska tradition i högre grad formats av en nödvändighet att upprätthålla en självständig försvarsförmåga oavsett omvärldstryck. Det är inom detta tolkningsramverk som Ottawafördraget i materialet framstår som problematiskt, inte för att det är en dålig idé utan för att det skapar en asymmetri mot en motståndare som inte följer samma regler. Sårbarhet konstrueras därmed som ett resultat av att Finland frivilligt begränsar sin försvarsförmåga medan Ryssland inte gör det.

Ryssland fungerar i den finska diskursen inte enbart som ett externt hot, utan som en historisk referenspunkt som strukturerar hela problemrepresentationen. I regeringens proposition om utträde ur Ottawafördraget framgår att "Finland stärker sitt försvar utifrån en hot- och behovsbedömning" (Finlands statsråd 2025a, bilaga 11), vilket framställer beslutet som en säkerhetspolitisk nödvändighet snarare än ett aktivt normbrott. I ett gemensamt pressmeddelande motiveras utträdet med att säkerhetsmiljön förändrats fundamentalt och att Ryssland använder personminor i Ukraina (Finlands statsråd 2025b, bilaga 8).

Sammantaget skapas en problemrepresentation som framstår som politiskt självklar snarare än kontroversiell. Att representationen kan uppnå en så pass hög grad av konsensus är ett tydligt tecken på en strategisk kultur där territoriellt självförsvar och militär autonomi inte behöver motiveras utan utgör en underförstådd norm utifrån vilken avvikelser kräver förklaring.

Att denna logik delas över partigränser framkommer tydligt i omröstningsutfallet. Förslaget om att lämna Ottawafördraget stöddes av en tydlig majoritet, medan endast Vänsterförbundets riksdagsgrupp, sju ledamöter från De Gröna och en ledamot från Svenska folkpartiet röstade emot utträdet (Hedengren & West 2025, bilaga 13). Det breda stödet indikerar att den säkerhetspolitiska problemrepresentationen inte är ett uttryck för en enskild aktörs preferenser utan för en djupare institutionell konsensus som präglar finsk strategisk kultur. Försvarsminister Antti Häkkinen (samlingspartiet) beskriver det snabba

lagstiftningsförfarandet och den breda uppslutningen som ett uttryck för just denna nationella enighet: “Det är ett tecken på att det finns ett brett stöd för försvarsfrågor i Finland, och på att vi vid behov kan fatta också lite ovanliga beslut snabbt” (Hedengren & West 2025, bilaga 13). Paradoxalt nog uppfattas hastigheten och enigheten, alltså frånvaron av kritisk debatt, som ett tecken på styrka snarare än ett demokratiskt bekymmer.

Diskursens homogenitet bör problematiseras. Ur ett WPR-perspektiv är en representation som framstår som självklar inte ett tecken på att frågan är enkel, utan ett tecken på att representationen har lyckats naturalisera sig, den har alltså slutat ses som en tolkning och börjat se ut som ett faktum. Den parlamentariska processen bekräftade alltså bara en redan etablerad representation. Detta kan förstås utifrån finsk strategisk kultur, där normen om territoriellt försvar ses som absolut. Därför är homogenitet i denna fråga något förutsägbart inom ramen för den strategiska kulturen.

Samtidigt konstruerar finska myndigheter beslutet som förenligt med internationell rätt. I ett gemensamt pressmeddelande från försvarsministeriet och utrikesministeriet betonas att utträdet ur Ottawafördraget inte innebär ett avståndstagande från internationell humanitär rätt: “Uppsägningen påverkar inte Finlands övriga skyldigheter enligt internationell rätt. Till exempel den internationella humanitära rättens förpliktelser ska Finland fullgöra också i framtiden” (Finlands statsråd 2026a, bilaga 15). Genom att framhålla fortsatt respekt för internationell rätt konstrueras utträdet som ett selektivt och motiverat normbrott. Ottawafördraget omformas därmed till ett valbart åtagande vars legitimitet är beroende av det rådande säkerhetsläget.

I samband med återinförandet motiveras beslutet i ett pressmeddelande: “Beslutet att återinföra infanteriminor som en del av försvarsmaktens urval av metoder baserar sig på det finländska försvarets behov i det försämrade säkerhetspolitiska läget. Ett omfattande och långvarigt krig har återvänt till Europa efter att Ryssland inledde sitt anfallskrig mot Ukraina 2022.” (Finlands statsråd 2026b, bilaga 17). Att minor dessutom framhålls som särskilt lämpade för Finlands geografiska förutsättningar: “Av NATO-länderna har Finland störst landgräns med Ryssland. Minorna lämpar sig särskilt väl för försvar av Finlands vidsträckta och kuperade terräng” (Finlands statsråd 2025c, bilaga 14), befäster bilden av vapnet som en naturlig och rationell lösning på ett geografiskt givet problem.

7.1 b) Hur konstrueras personminor som ett problem inom finsk försvarsmakt?

Följande del i analysen baseras på material från tidsperioden november 2022 till juni 2025. Ur detta material har vi identifierat följande problemrepresentation av personminor:

1. Ottawafördraget som ett problem för försvarsförmåga och operativ effektivitet

Ottawafördraget som ett problem för försvarsförmåga och operativ effektivitet

Försvarsmaktens diskurs fokuserar på operativ effektivitet och territoriellt försvar, men i det finska fallet bidrar det militära perspektivet med mer än att bara utgöra en parallell röst. Den militära subkulturen fyller en specifik funktion eftersom dess behovsanalys ges hög legitimitet och används som den primära legitimeringskällan för politiska beslut. Som Bloomfield (2012) påpekar rymmer strategisk kultur interna subkulturer med delvis skilda tolkningsramverk. I det finska fallet är relationen mellan den militära och den politiska subkulturen asymmetrisk eftersom det är den militära bedömningen som sätter ramarna för vad som framstår som politiskt möjligt och nödvändigt.

Denna dynamik är tydlig redan i hur frågan uppstår. Ett medborgarinitiativ med över 50 000 underskrifter, som krävde att Finland lämnar Ottawafördraget, lämnades i mars 2022 till riksdagen. I samband med detta uttalar sig den dåvarande kommendören för försvarsmakten, general Timo Kivinen, att personminor inte längre behövs i Finland eftersom det finns andra och mer utvecklade alternativ (Langh & von Boguslawski 2022, bilaga 1). I takt med att säkerhetsläget i Europa har försämrats har acceptansen för personminor ökat. Under 2024, i samband med diskussionen om Rysslands krigföring i Ukraina, menar försvarsmaktens nuvarande kommendör, Janne Jaakkola, att Finland bör diskutera användningen av personminor (Louhisto 2024, bilaga 2). I en intervju med finska MTV3 framhåller han att "Försvarsförvaltningen utreder behovet av minor med tanke på Finlands säkerhet och försvar. Andra förvaltningar, till exempel Utrikesministeriet, får granska hur ett sådant beslut överensstämmer med internationell rätt" (Wahlström 2024, bilaga 4). Denna formulering visar hur den militära bedömningen är primär.

Att statsminister Petteri Orpo i samma period uttalar att frågan om att åter börja använda personminor bör tas på allvar (Härmälä 2024, bilaga 3), bekräftar mönstret, i materialet sätter

den militära subkulturen dagordningen och den politiska subkulturen legitimerar och institutionaliserar. Regeringens beslut att lämna Ottawafördraget motiverades också explicit utifrån försvarsmaktens behovsanalys: "Regeringen har fattat sitt beslut om minorna utgående från Försvarsmaktens utredning" och "Enligt Försvarsmakten behövs personminor för att försvara Finland" (Nummenmaa & Kajander 2025, bilaga 7).

I den militära diskursen framställs personminor inte som exceptionella eller kontroversiella, utan som ett användbart komplement till andra försvarssystem. Överste Riku Mikkonen vid arméstaben hänvisar till erfarenheter från Ukraina och beskriver minor som fortsatt effektiva vapen: "Observationerna visade att de här minorna fortfarande är effektiva vapen. Vi ser dem som tillägg till vårt försvarssystem" (Lillkvist 2025, bilaga 12). Häkkänen beskriver dem som ett defensivt vapen vars syfte är att skapa "minskräck" hos fienden och minska finska förluster: "Med hjälp av minorna skonas alltså vanliga finländska reservisters liv" (Finlands statsråd 2025, bilaga 14). Här konstrueras personminor som ett skyddande vapen. Denna retorik omvänder den humanitära logiken: det är inte användningen av personminor som hotar liv, utan frånvaron av dem.

7.2 Vad är lämnat oproblematiskt i representationen av personminor? Vilka är tystnaderna?

I den finska diskursen lämnas flera centrala aspekter oproblematiska. Det mest grundläggande är att frånvaron av alternativa problemrepresentationer inte är ett tomrum utan en effekt av hur problemet redan är konstruerat. Som Bacchi (2009) påpekar utesluter varje problemrepresentation alternativa förståelser, tystnaderna är alltså inte neutrala.

En central tystnad rör andra handlingsvägar. Det diskuteras i begränsad utsträckning huruvida andra militära eller politiska lösningar, exempelvis utökat Nato-samarbete, teknologiska alternativ eller diplomatiska initiativ, skulle kunna tillgodose de säkerhetsbehov som personminor anges uppfylla. En ytterligare tystnad är frånvaron av Sverige som referenspunkt. Trots det nära försvarssamarbetet problematiseras det aldrig att länderna nu befinner sig i olika folkrättsliga regimer, den juridiska dissonansen inom samarbetet lämnas helt osagd. När problemet definieras som ett militärt effektivitetsproblem, och när det rådande säkerhetsläget konstrueras som akut och existentiellt, framstår icke-militära

alternativ som otillräckliga. Den strategiska kulturens tolkningsram gör att militära lösningar inte behöver motiveras mot alternativ.

En nära besläktad tystnad rör de civila konsekvenserna. Både i den politiska och militära diskursen tas det för givet att personminor primärt drabbar fientliga soldater och därmed fungerar som ett legitimt försvarsmedel. Antagandet att vapnets effekter är riktade och kontrollerbara problematiseras inte, utan fungerar som en underliggande premis i resonemanget. I den militära diskursen omdefinieras civila risker till tekniska frågor. Överste Mikkonen beskriver minor som en teknisk fråga vars risker kan hanteras genom att begränsa användningen av minor till områden utan civil närvaro (Lillkvist 2025, bilaga 12). Det som utmärker personminor som vapen, nämligen deras oförmåga att skilja mellan kombattanter och civila samt deras långvariga verkan efter konfliktens slut, lämnas helt utanför representationen. Att det är just detta som Ottawafördraget är konstruerat för att adressera framkommer inte.

Vidare förskjuts det egna ansvaret till externa aktörer, i synnerhet Ryssland. Beslutet att återinföra personminor framställs som en nödvändig och rationell respons på ett yttre hot snarare än ett aktivt politiskt val som medför egna konsekvenser. Det som lämnas osagt i argumentet om asymmetri är att det är selektivt. Rysslands normbrott används för att rättfärdiga Finlands egna normbrott mot Ottawafördraget, men argumentet tillämpas inte på Finlands övriga folkrättsliga åtaganden. Frågan om varför det är just denna norm som ska omprövas ställs aldrig. Detta tyder på att representationen vilar på ett antagande om att Ottawafördraget tillhör en kategori av normer som är villkorliga och kontextberoende.

Ekonomiska och miljömässiga konsekvenser är i stort sett frånvarande. Ekonomiska aspekter berörs nästan uteslutande i termer av kostnadseffektivitet. Minor är billiga och avskräckande, medan bredare ekonomiska kostnader, såsom sanering och långsiktig återuppbyggnad, inte ges utrymme. Miljömässiga aspekter är helt frånvarande i problemrepresentationerna. Att mark kontamineras under lång tid, att ekosystem skadas och att framtida markanvändning begränsas är konsekvenser som inte existerar i den finska diskursen. Denna tystnad kontrasterar tydligt mot den svenska diskursen, där just sådana systemkonsekvenser lyfts som centrala argument för att upprätthålla fördraget.

7.3 Hur har denna representation av personminor spridits och försvarats?

Spridningen av den finska problemrepresentationen sker i mönster där den militära och politiska nivån ömsesidigt förstärker varandra. I samband med beslutet framhölls att: "Regeringen har fattat sitt beslut om minorna utgående från Försvarsmaktens utredning". I samma artikel konstateras vidare att: "Enligt Försvarsmakten behövs personminor för att försvara Finland" (Nummenmaa & Kajander 2025, Bilaga 7). Representationen försvaras främst genom offentliga uttalanden från centrala politiska aktörer, såsom presidenten, försvarsministern och utrikesministern. Statliga pressmeddelanden från exempelvis utrikesministeriet bidrar också till att institutionalisera denna förståelse genom att presentera den som en samlad statlig ståndpunkt.

Trots att spridningen av den militära diskursen är begränsad spelar den alltså en viktig roll i denna process. Den sker främst genom uttalanden från centrala militära aktörer, såsom kommendören Jaakkola och överste Mikkonen, vars positioner ger deras uttalanden hög legitimitet. I en intervju med finska kvällstidningen Iltalehti säger statsminister Orpo att frågan om att åter börja använda personminor, som kommendör Jaakkola framfört, bör tas på allvar (Härmälä 2024, Bilaga 3). Genom att deras resonemang lyfts i media och den politiska sfären, exempelvis genom Orpo, förs diskussionen från en militär kontext in i den bredare samhällsdebatten och får därmed genomslag i politiskt beslutsfattande. Trots att kommendör Jaakkola understryker att beslutet om personminor ytterst är politiskt och att han därför inte tar explicit ställning i frågan, bidrar hans uttalandena till att säkerhetsisera frågan genom att framställa minor som en del av ett bredare behov av militär anpassning i ett förändrat omvärldsläge.

Problemrepresentationen försvaras primärt genom att konsekvent kopplas till en hotbild som framställs som akut och existentiell. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina fungerar som en central referenspunkt, och åtgärder som annars hade uppfattats som kontroversiella, såsom att lämna ett internationellt humanitärt fördrag, legitimeras som nödvändiga svar på detta hot. Denna representation begränsar handlingsutrymmet genom att konstruera hotet som existentiellt. Den breda parlamentariska enigheten presenteras som ett bevis på att beslutet är rationellt och nödvändigt, inte som ett tecken på att alternativa perspektiv saknar utrymme.

Trots att problemrepresentationen har ett tydligt militärt fokus lyfts den humanitära problematiken med koppling till minröjning i andra länder. På regeringens presskonferens betonade undervisningsminister Anders Adlercreutz att Finland även fortsättningsvis kommer att stötta Ottawafördragets humanitära mål, bland annat genom minröjning i Afghanistan och Ukraina (Torvalds & von Boguslawski 2025, bilaga 9). Uttalandet fungerar som en legitimering av utträdet. Humanitära normer avfärdas därmed inte helt. Denna selektivitet speglar en strategisk kultur där internationella normer anses legitima så länge de inte begränsar statens handlingsfrihet. Normer underordnas därmed Finlands säkerhetspolitiska autonomi.

Representationen har dessutom spridits och försvarats i ett regionalt sammanhang. De baltiska länderna och Polen betonar behovet av militär flexibilitet på Natos östra flank (Bülow 2025, Bilaga 6), i samband med sina utträden ur Ottawafördraget. Att flera liknande stater gör samma bedömning bidrar i sig till att legitimera representationen eftersom det inte framstår som ett ensidigt finskt ställningstagande utan som ett rationellt svar på ett delat säkerhetsproblem och sammanhållet försvarspolitiskt mönster i regionen.

8. Jämförelse av Sverige och Finland

Ovanstående analys visar flera skillnader i hur personminor definieras som problem i Sverige respektive Finland. Den mest påtagliga skillnaden rör bredden av diskursen. I Sverige identifierades fyra problemrepresentationer, varav tre beträffar konsekvenserna av att använda personminor: vapnets humanitära konsekvenser, dess folkrättsliga status och dess miljömässiga och ekonomiska effekter. Diskursen är pluralistisk och flera aktörer formulerar problemet på olika sätt. I Finland identifierades i praktiken en enda problemrepresentation: Ottawafördraget som ett säkerhets- och handlingsfrihetsproblem. Diskursen är snäv och saknar bredare debatt, inte för att frågan är enkel, utan för att den strategiska kulturens tolkningsram gör alternativa formuleringar svåra att artikulera. Den svenska diskursens pluralism innebär att frågan förblir öppen och omstridd, vilket bromsar möjligheten till snabba politiska beslut, medan den finska diskursen lyckats etablera sig och börjat se ut som ett faktum.

I Sverige är den mest framträdande tystnaden frånvaron av en explicit problemrepresentation av vapnet i sig bland de aktörer som förespråkar ett kvarvarande i Ottawafördraget. Det problematiseras aldrig hur Ottawafördraget i praktiken inte hindrar en stat från att använda personminor, det enda som hindrar ett land är landet självt. I Finland är det omvänt, vad vapnet gör tar mycket plats i den finska diskursen. Där beskrivs personminors effekter ingående, de stoppar fientliga soldater, skapar minskräck, sparar reservisters liv och är anpassade till finsk terräng. Detta fyller alltså den svenska politikens tystnad om vapnet, men gör det genom att framhäva dess militära nytta snarare än dess humanitära konsekvenser. Det som tystas i den finska konstruktionen är vapnets oförmåga att skilja mellan kombattanter och civila och deras långvariga verkan efter konfliktens slut. Eftersom Rysslands normbrott används för att rättfärdiga Finlands utträde ur Ottawafördraget är de finska tystnaderna ett resultat av att problemet redan är definierat som militärt. Båda ländernas tystnader stärker sin respektive representations logik.

Dessa skillnader kan förstås genom ländernas strategiska kulturer. I materialet framställs Sveriges strategiska kultur som präglad av vad Ruffa (2013) beskriver som en moralisk obligation att göra "rätt" internationellt och en självbild som en neutral och normbärande aktör. Inom detta tolkningsramverk konstrueras ett ifrågasättande av Ottawafördraget som ett

normativt problem snarare än ett pragmatiskt val, vilket förklarar varför kritiken mot medlemskapet genomförs med stor försiktighet och ett tydligt fortsatt försvar av folkrätten.

Den svenska strategiska kulturen innehåller dock en parallell dimension som delvis motverkar denna orientering. Som materialet visar initierades diskussionen om ett eventuellt utträde i Sverige direkt i anslutning till Finlands beslut, och motiveras genomgående med hänvisning till det gemensamma försvaret snarare än personminors militära fördelar. Den parallella strategiska kulturen kan alltså aktiveras när Finlandsrelationen är hotad, på ett sätt som den generella normativa orienteringen inte tillåter i andra sammanhang. Den svenska försvarsmakten upplever alltså den juridiska dissonansen som ett så pass stort problem för det svensk-finska samarbetet att de är beredda att omvärdera sina folkrättsliga åtaganden.

I materialet konstrueras Finlands strategiska kultur som betydligt mer inriktad på operativ autonomi och territoriell integritet. På så vis går det även att identifiera en asymmetri mellan Sverige och Finland, där Sverige upplevs mer beroende av Finlands militär-strategiska beslut än vice versa. Som Heikka (2005) visar har finsk *grand strategy* historiskt formats av erfarenheter av krig mot Sovjetunionen och behovet av självständig försvarsförmåga. Dessa värden behöver därför inte motiveras utan utgör en underförstådd norm. Detta är inte nödvändigtvis ett avståndstagande från normativitet, snarare handlar det om att väga olika normer mot varandra, nationell självbevarelse mot internationella åtaganden. Skillnaden mellan Sverige och Finland handlar därmed inte om att Finland prioriterar säkerhet mer, utan att säkerhet definieras på olika sätt.

En ytterligare skillnad rör relationen mellan subkulturerna. Bloomfields (2012) begrepp om subkulturer möjliggör en mer nyanserad analys av hur denna relation ser ut i respektive fall. I det svenska fallet är relationerna mellan subkulturerna spänningsfyllda. Försvarsmakten och ÖB efterfrågar handlingsfrihet och ett omprövande av medlemskapet medan majoriteten av riksdagen, med hänvisning till humanitära och folkrättsliga normer, håller fast vid fördraget. I det finska fallet är relationen mellan subkulturerna hierarkisk snarare än spänningsfylld. Regeringen motiverar explicit sitt beslut med försvarsmaktens behovsanalys, och den politiska diskursen bygger i hög grad på militära resonemang snarare än att utmana dem. Den finska diskursen går närmast att jämföra med en nationell essentialism.

Trots dessa skillnader delar de två försvarsmakterna en gemensam problemrepresentation, nämligen att Ottawafördraget begränsar handlingsfriheten och skapar en asymmetri gentemot Ryssland. Denna samsyn kan förklaras av två samverkande faktorer, de delar samma hotbild, och de ingår i ett nära militärt samarbete som kräver operabilitet för att fungera. Det politiska samarbetet är mer flexibelt och kan hantera delade uppfattningar i enskilda frågor, medan det militära samarbetet ställer krav på gemensamma handlingsramar. Att diskursen om personminor skiljer sig mest på politisk nivå är därför inte förvånande, eftersom det speglar vad respektive samarbete kräver.

9. Diskussion

Analysens resultat aktualiseras i en bredare diskussion om internationella normers styrka och sårbarhet i ett förändrat säkerhetspolitiskt landskap. Ottawafördraget är ett kollektivt normativt projekt vars legitimitet är beroende av bredden av dess anslutning. När stater lämnar fördraget försvagar de inte enbart sin egen relation till normen, de bidrar till att omförhandla normens status i det internationella systemet.

Detta väcker frågor om internationella normers värde. Om normer konsekvent åsidosätts när geopolitiska spänningar ökar, riskerar deras legitimitet att urholkas just i de situationer då de är som mest nödvändiga. Panke och Persohn (2012) visar att normers nedbrytning sker när aktörer upplever en diskrepans mellan sina preferenser och den etablerade normen, vilket kan resultera i en *non-compliance cascade* där flera aktörer följer samma väg. Det finska utträdet är inte ett isolerat beslut utan ingår i ett regionalt mönster där Estland, Lettland, Litauen och Polen gjort samma bedömning i närliggande tid. Varje utträde sänker tröskeln för nästa, eftersom det kollektiva normavvikandet normaliserar omprövningen av fördraget som ett legitimt handlingsalternativ. Utträdet bidrar därmed till en omförhandling av vad internationella normer överhuvudtaget kan kräva av stater, och normsystemet kan riskera att förlora sin funktion.

Det som gör den finska problemrepresentationen särskilt intressant är dels att den legitimerar ett utträde samt på vilket sätt detta görs. Genom att framhålla att Finland fortsatt respekterar internationell humanitär rätt, samtidigt som man lämnar Ottawafördraget, etableras en diskurs där normer inte är absoluta utan villkorliga och rangordningsbara. Att lämna ett humanitärt fördrag kan konstrueras som förenligt med en humanitärt ansvarig statsidentitet, förutsatt att det motiveras med tillräckligt akuta säkerhetshot.

En intressant fortsättning på denna studie är att följa hur den diskursiva förskjutningen utvecklar sig över tid och statsgränser, exempelvis genom att vidare undersöka hur den svenska riksdagsdebatten uttrycker sig efter Finlands utträde, eller genom att studera *non-compliance cascade* i nordisk-baltiska relationer. En sådan forskning skulle kunna bidra med en fördjupad förståelse av under vilka villkor säkerhetspolitiska omvärderingar leder till permanent normförskjutning snarare än tillfälliga avvikelser.

10. Slutsats

Studiens frågeställning löd: *Hur konstrueras personminor som ett problem i Sverige respektive Finland efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina 2022?*

I det svenska materialet konstrueras personminor framför allt som ett humanitärt och folkrättsligt problem vars användning strider mot normer som Sverige har en skyldighet att upprätthålla. Konstruktionen utmanas dock när det svensk-finska samarbetet hotas, Finlands utträde innebär eventuella juridiska konsekvenser för svenska soldater, vilket möjliggör en omförhandling av internationella normer. I det finska materialet konstrueras istället medlemskapet i Ottawafördraget som problemet och personminor som lösningen, en enhetlig representation som legitimeras av försvarsmaktens behovsanalys och genomförs oberoende av det svensk-finska samarbetet.

Finlands beslut att lämna Ottawafördraget är därmed både ett säkerhetspolitiskt val och ett diskursivt bidrag till hur relationen mellan humanitära normer och nationell säkerhet kan förstås, med potentiella konsekvenser för hur liknande avvägningar görs av andra stater i framtiden.

11. Referenser

Offentligt tryck och lagar

SFS 1974:152. *Kungörelse om ny regeringsform*. Stockholm: Justitiedepartementet.

Källor och material

Anand, V. (2020). "Revisiting the Discourse on Strategic Culture: An Assessment of the Conceptual Debates", *Strategic Analysis*, 44(3), s. 193–207.

Anti-Personnel Mine Ban Convention (u.å.). *Membership* [webbplats].
<https://www.apminebanconvention.org/en/membership> [Hämtad 2026-05-18].

Bloomfield, A. (2012). "Time to Move On: Reconceptualizing the Strategic Culture Debate", *Contemporary Security Policy*, 33(3), s. 437-461.

Bülow, A. (2025). "Polen och Baltikum planerar att lämna Ottawafördraget". *Yle*.
<https://yle.fi/a/7-10074538> [Hämtad 2026-05-14].

Doerer, F. (2016). "Finland, Sweden and Operation Unified Protector: The impact of strategic culture", *Comparative Strategy*, 35(4), s. 284–297.
<https://doi.org/10.1080/01495933.2016.1222842>.

Dolan, M. & Hunt, C. (1998). "Negotiating in the Ottawa process: The new multilateralism", *Canadian Foreign Policy Journal*, 5(3), s. 25–50.
<https://doi.org/10.1080/11926422.1998.9673148>.

English, J. (1998). "The Ottawa process: Paths followed, paths ahead", *Australian Journal of International Affairs*, 52(2), s. 121-132.

Esaiasson, P. m.fl. (2017). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 5:e uppl. Wolters Kluwer.

Finlands statsråd (2025a). *Regeringens proposition till riksdagen om uppsägning av konventionen om förbud mot användning, lagring, produktion och överföring av infanteriminor samt om deras förstöring samt med förslag till lagar som har samband*

med den [webbplats]. <https://valtioneuvosto.fi/sv/projektet?tunnus=UM004:00/2025>
[Hämtad 2026-05-11].

Finlands statsråd (2025b). *Regeringen inleder förberedelser för att lämna Ottawakonventionen och öka de nationella försvarsutgifterna* [webbplats].
<https://valtioneuvosto.fi/sv/-/regeringen-inleder-forberedelser-for-att-lamna-ottawakonventionen-och-oka-de-nationella-forsvarsutgifterna> [Hämtad 2026-04-27].

Finlands statsråd (2025c). *Försvarsminister Häkkänen: Riksdagens minbeslut stärker Finlands säkerhet* [webbplats].
<https://valtioneuvosto.fi/sv/-/236553176/forsvarsminister-hakkanen-riksdagens-minbeslut-starker-finlands-sakerhet> [Hämtad 2026-04-27].

Finlands statsråd (2026a). *Uppsägningen av Ottawakonventionen om infanteriminor börjar gälla* [webbplats].
<https://valtioneuvosto.fi/sv/-/236553176/uppsagningen-av-ottawakonventionen-om-infanteriminor-borjar-galla> [Hämtad 2026-04-27].

Finlands statsråd (2026b). *Försvarsminister Häkkänen: Infanteriminor återinförs, dialog om produktion inleds med den inhemska industrin* [webbplats].
<https://valtioneuvosto.fi/sv/-/236553176/forsvarsminister-hakkanen-infanteriminor-aterinfors-dialog-om-produktion-inleds-med-den-inhemska-industrin> [Hämtad 2026-05-08].

Finnemore, M. (1996). *National Interests in International Society*. Ithaca: Cornell University Press.

Finnemore, M. & Sikkink, K. (1998). "International Norm Dynamics and Political Change", *International Organization*, 52(4), s. 887–917.

Fischer, B.A. (1998). "The United States and the Ottawa process", *Canadian Foreign Policy Journal*, 5(3), s. 51–68. <https://doi.org/10.1080/11926422.1998.9673149>.

Folk och Försvar. (2021). *Vad är svensk strategisk kultur?* [webbplats].
<https://folkochoforsvar.se/event/vad-ar-svensk-strategisk-kultur/> [Hämtad 2026-05-06].

- Försvarsmakten. (u.å.). *Så leds försvarsmakten*. [webbplats].
<https://www.forsvarsmakten.se/om-forsvarsmakten/organisation/sa-leds-forsvarsmakten/>
 [Hämtad 2026-05-28]
- Gray, C.S. (2013). "Introduction: Master Narrative", i *Perspectives on Strategy*. Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199674275.003.0001>.
- Hackman, M. (2025). "Utrikesminister Valtonen: Skadligt om USA:s tullar förblir i kraft". *Yle*. <https://yle.fi/a/7-10075680> [Hämtad 2026-05-07].
- Hackman, M. & Johansson, K. (2024). "President Stubb om att tillåta personminor: 'Jag välkomnar diskussion'". *Yle*. <https://yle.fi/a/7-10068300> [Hämtad 2026-04-29].
- Hedengren, R. & West, P. (2025). "Finland går ur Ottawafördraget och tar personminor i bruk". *Yle*. <https://yle.fi/a/7-10079939> [Hämtad 2026-04-29].
- Heikka, H. (2005). "Republican Realism: Finnish Strategic Culture in Historical Perspective", *Cooperation and Conflict*, 40(1), s. 91–119.
- Härmälä, L. (2024). "Orpo till Iltalehti: Vi kommer diskutera frågan om personminor". *Yle*. <https://yle.fi/a/7-10067893> [Hämtad 2026-05-03].
- International Campaign to Ban Landmines (u.å.). *Handicap International and ICBL launch joint campaign 'The Nobel Piece: To repair the peace'* [webbplats].
<https://icblcmc.org/our-impact/handicap-international-and-icbl-launch-joint-campaign-the-nobel-piece-to-repair-the-peace> [Hämtad 2026-05-17].
- Krank-van de Burgt, L. (2026). "Finland tillåter personminor igen – har lämnat Ottawafördraget". *Yle*. <https://yle.fi/a/7-10091140> [Hämtad 2026-04-29].
- Langh, S. & von Boguslawski, T. (2022). "Över 50 000 stöder medborgarinitiativ om att tillåta truppminor – försvarsmaktens kommendör: Inte aktuellt". *Yle*.
<https://yle.fi/a/7-10013843> [Hämtad 2026-04-29].
- Lantis, J.S. (2002). "Strategic Culture and National Security Policy", *International Studies Review*, 4(3), s. 87-113. <https://doi.org/10.1111/1521-9488.t01-1-00266>.

- Lond, D. & Hindle, L. (1998). "Europe and the Ottawa process: An overview", *Canadian Foreign Policy Journal*, 5(3), s. 69-83.
- Louhisto, A. (2024). "Försvarsmaktens kommendör: Vi måste diskutera personminor". *Yle*. <https://yle.fi/a/7-10067850> [Hämtad 2026-05-02].
- Mot. 2023/24:2881. med anledning av prop. 2023/24:141 Avtal om försvarssamarbete med Amerikas förenta stater. Stockholm: Riksdagen. <https://data.riksdagen.se/fil/E655F77A-1D65-43A1-99C8-97D8B14F351A> [Hämtad 2026-04-24]
- Mot. 2025/26:3623. *Internationell samverkan*. Stockholm: Riksdagen. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/internationell-samverkan_hd023623/ [Hämtad 2026-05-01]
- Mot. 2025/26:2387. *Ottawafördraget*. Stockholm: Riksdagen. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/ottawafordraget_hd022387/ [Hämtad 2026-05-09]
- Mot. 2025/26:3962. med anledning av skr. 2025/26:97 Fördjupad resultatredovisning av internationellt bistånd – Ukraina. Stockholm: Riksdagen. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/med-anledning-av-skr-20252697-fordjupad_hd023962/ [Hämtad 2026-05-04].
- Nummenmaa, M. & Kajander, S. (2025). "Finland drar sig ur Ottawafördraget som förbjuder personminor – försvarsutgifterna höjs till tre procent". *Yle*. <https://yle.fi/a/7-10075411> [Hämtad 2026-05-07].
- Panke, D. & Petersohn, U. (2012). "Why international norms disappear sometimes", *European Journal of International Relations*, 18(4), s. 719-742.
- Petersson, M. (2021). *Svenskt-finskt försvarssamarbete: förutsättningar för gemensam operativ planering*. FOI Memo 7501. Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI). <https://www.foi.se/rest-api/report/FOI%20Memo%207501>
- Prop. 2024/25:61. *Internationellt bistånd genom multilaterala organisationer*. Stockholm: Utrikesdepartementet.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/regeringens-skrivelse/internationalt-bistand-genom-multilaterala_hc0361/ [Hämtad 2026-04-25].

Prot. 2024/25:88. *Riksdagens protokoll 2024/25:88 Fredagen den 21 mars*. Stockholm:

Riksdagen.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/protokoll/protokoll-20242588-fredagen-den-21-mars_hc0988/ [Hämtad 2026-04-29].

Prot. 2025/26:98. *Riksdagens protokoll 2025/26:98 Torsdagen den 26 mars*. Stockholm:

Riksdagen.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/protokoll/protokoll-20252698-torsdagen-den-26-mars_hd0998/ [Hämtad 2026-05-02].

Republikens presidents kansli (2023). *Den militära anslutningsprocessen för Finlands medlemskap i Nato är nu avslutad*. Tasavallan presidentti Sauli Niinistö [webbplats]. 13 juni.

<https://www.presidentti.fi/niinisto/sv/nyhet/den-militara-anslutningsprocessen-for-finlands-medlemskap-i-nato-ar-nu-avslutad/index.html> [Hämtad 2026-05-07].

Risse, T., Ropp, S. C. & Sikkink, K. (red.) (1999). *The Power of Human Rights: International Norms and Domestic Change*. Cambridge: Cambridge University Press.

Rizer, A. (2012). "Lessons from Iraq and Afghanistan: Is It Time for the United States to Sign the Ottawa Treaty and End the Use of Landmines", *Syracuse Journal of International Law and Commerce*, 39(2), s. 367–394.

Ruffa, C. (2013). "Sweden", i Biehl, H., Giegerich, B. & Jonas, A. (red.) *Strategic Cultures in Europe: Security and Defence Policies Across the Continent*. Wiesbaden: Springer Fachmedien.

SVT Nyheter (2024). "SD och KD vill se över förbudet mot landminor". 15 oktober.

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/sd-och-kd-vill-se-over-forbudet-mot-landminor> [Hämtad 2026-05-07].

SVT Nyheter (2025). "ÖB: Låt svenska soldater hantera minor utomlands". 18 april.

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/ob-lat-svenska-soldater-hantera-minor-utomlands> [Hämtad 2026-05-02].

- SVT Nyheter (2026). "ÖB vill ha besked om personminor – regeringen dröjer". 18 januari.
<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/ob-vill-ha-besked-om-personminor-regeringen-drojer>
[Hämtad 2026-05-09]
- SVT Nyheter (2026). "Kritik mot planer på personminor". 15 april.
<https://www.svt.se/nyheter/snabbkollen/kritik-mot-planer-pa-personminor> [Hämtad
2026-05-07]
- Sveriges Radio (2026). "Personminornas återkomst i en ny tid". 1 maj. [Elektronisk]:
<https://www.sverigesradio.se/avsnitt/personminornas-aterkomst-i-en-ny-tid> [Hämtad:
2026-05-18]
- Thakur, R. & Maley, W. (1999). "The Ottawa Convention on Landmines: A Landmark Humanitarian Treaty in Arms Control?", *Global Governance*, 5(3), s. 273–302.
- Torvalds, S. & von Boguslawski, T. (2025). "Häkkänen: Personminor är ett kostnadseffektivt sätt att försvara östgränsen". *Yle*. <https://yle.fi/a/7-10075443> [Hämtad 2026-04-19].
- United Nations Development Programme (2023). *Human Development Index*. UNDP Human Development Report Office [webbplats].
<https://hdr.undp.org/data-center/human-development-index#/indicies/HDI> [Hämtad
2026-04-15].
- V-Dem Institute (2026). *Democracy Report 2026*. Göteborg: Varieties of Democracy Institute (V-Dem).
https://www.v-dem.net/documents/75/V-Dem_Institute_Democracy_Report_2026_lowres.pdf
- Wahlström, F. (2024). "Riksdagen allt mer positiv till att godkänna personminor". *Yle*.
<https://yle.fi/a/7-10067907> [Hämtad 2026-04-06].

12. Bilagor

Nr.	Fall	Datum	Källa	Aktör	Typ av material	Länk
1	Sverige	2024-05-23	Sveriges Riksdag	Riksdagsleda mot	Motion	Länk
2	Sverige	2024-11-30	SVT	Riksdagsleda möter	Artikel	Länk
3	Sverige	2024-12-17	Sveriges Riksdag	Regeringen	Regeringsskrivelse	Länk
4	Sverige	2025-03-21	Sveriges Riksdag	Riksdagen	Riksdagsprotokoll	Länk
5	Sverige	2025-04-18	SVT	ÖB	Artikel	Länk
6	Sverige	2025-10-03	Sveriges Riksdag	Riksdagsleda mot	Motion	Länk
7	Sverige	2025-10-07	Sveriges Riksdag	Riksdagsleda mot	Motion	Länk
8	Sverige	2026-01-19	SVT	ÖB och riksdagsledamöter	Artikel	Länk
9	Sverige	2026-03-19	Sveriges Riksdag	Riksdagsleda mot	Motion	Länk
10	Sverige	2026-03-26	Sveriges Riksdag	Riksdagen	Riksdagsprotokoll	Länk
11	Sverige	2026-04-04	SVT	Tjänsteman i förvaltning	Artikel	Länk

Tabell 4: Analyserat material Sverige

Nr.	Fall	Datum	Källa	Aktör	Typ av material	Länk
1	Finland	2022-03-07	Yle	Försvarsmaktens kommendör	Artikel	Länk
2	Finland	2024-11-23	Yle	Direktören för utrikespolitiska institutet, Försvarsmaktens kommendör	Artikel	Länk
3	Finland	2024-11-24	Yle	Statsministern, Försvarsmaktens kommendör	Artikel	Länk

4	Finland	2024-11-25	Yle	Försvarsministern, Försvarsmaktens kommendör	Artikel	Länk
5	Finland	2024-11-30	Yle	President Stubb	Artikel	Länk
6	Finland	2025-03-18	Yle	Ordförande i försvarsutskottet, försvarsministrarn a för Estland, Lettland, Litauen och Polen	Artikel	Länk
7	Finland	2025-04-01	Yle	Statsministern, försvarsministern	Artikel	Länk
8	Finland	2025-04-01	Finlands statsråd	Försvarsministerie t, statsrådets kommunikationsa vdelning, utrikesministeriet	Pressmeddel ande	Länk
9	Finland	2025-04-01	Yle	Försvarsministern, undervisningsmini stern	Artikel	Länk
10	Finland	2025-04-05	Yle	Utrikesministern	Artikel	Länk
11	Finland	2025-04-07	Finlands statsråd	Utrikesministeriet	Proposition	Länk
12	Finland	2025-06-19	Yle	Pionjärinspektör vid arméstaben	Artikel	Länk
13	Finland	2025-06-19	Yle	Försvarsministern	Artikel	Länk
14	Finland	2025-06-19	Finlands statsråd	Försvarsministerie t	Pressmeddel ande	Länk
15	Finland	2026-01-10	Finlands Statsråd	Utrikesministeriet, försvarsministeriet	Pressmeddel ande	Länk
16	Finland	2026-01-10	Yle	Utrikesministeriet	Artikel	Länk
17	Finland	2026-01-14	Finlands statsråd	Försvarsministerie t	Pressmeddel ande	Länk

Tabell 5: Analyserat material Finland

